

3.3.2026

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Viite: HE 198/2025 vp

Asia: Asiantuntijalausunto koskien henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä asiantuntijalausuntoa koskien henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa annetun ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä myös MaRa ry) kiittää valiokuntaa sille annetusta mahdollisuudesta.

Pääosin Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää esitystä kannatettavana ja katsoo, että esityksen mukaiset mahdollisuudet johtavat viranomaisten resurssien tehokkaampaan käyttöön ja valvonnan parempaan kohdentamiseen.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Tarkastusten kohdentaminen

MaRa ry pitää esityksen tavoitetta siitä, että jatkossa ulkomaalaisvalvontaan ja työehtojen noudattamiseen liittyviä tarkastuksia voidaan kohdentaa jatkossa tehokkaammin, erittäin kannatettavana.

Tällä hetkellä on yleisesti tiedossa, että esimerkiksi ravintola-alalle tehdään työsuojeluviranomaisen toimesta runsaasti määrällistä valvontaa eli tarkastetaan kohteita, joissa asioiden voidaan jo ennalta todeta olevan kunnossa, jotta saadaan mahdollisimman paljon tarkastuksia suoritetuksi. MaRa ry toivoo, että esitys johtaa siihen, että viranomainen ryhtyy suorittamaan enemmän laadullista valvontaa ja kohdentaa toimenpiteensä sellaisiin yrityksiin, joissa voidaan arvioida olevan ongelmia ulkomaalaisen työvoiman käytössä tai työehtojen noudattamisessa. Tällaiset tarkastukset ovat merkittävästi työlämpiä, mutta ne työnantajat, jotka eivät lainsäädäntöä noudatta, jäävät myös kiinni lainvastaisesta toiminnastaan. Tarkastusten laatu ja tehokkuus parantuvat merkittävästi.

2. Muista toimijoista poikkeavat tiedot

MaRa ry pyytää huomioimaan, että pelkästään se, että jollain yrityksellä on muista alan yrityksistä poikkeavat tilinpäätöstiedot tai kustannusrakenne, ei tarkoita sitä, että

toiminnassa olisi minkäänlaista lainvastaisuutta tai työntekijöiden työsuhteiden vähimmäisehtoja rikottaisiin. Viranomaisten on tarkasti harkittava, minkälainen on tarkoituksenmukainen tietojoukko luovutettavaksi, jotta esityksen tarkoitus toteutuu.

Yritykset järjestävät toimintaansa eri tavoin eikä nykyään esimerkiksi konsernin sisäiset henkilöstöpalveluyritykset ole poikkeuksellisia. Tällä tavoin järjestetty toiminta johtaa siihen, että yrityksen maksama palkkasumma saattaa jäädä hyvinkin matalaksi. Tämä ei kuitenkaan ole merkki siitä, että toimintaa ei olisi järjestetty lain mukaisesti tai työntekijöiden oikeudet eivät toteutuisi. Tämän vuoksi MaRa ry toivoo viranomaiselta huolellista luovutettujen tietojen analyysiä sen arvioimiseksi, että onko tietty yritys todella tarkastuksen tarpeessa.

3. Tietojen luovuttaminen

MaRa ry pitää esitystä tietojen luovuttamista toisten viranomaisten käyttöön yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisena. Esimerkkinä tietojen luovuttamisen tarpeellisuudesta voidaan pitää Verohallinnon vuosina 2023–2025 suorittamaa tehovalvontaa. Valvonta perustui Verohallinnon tekemään riskianalyysiin kohteista, joita on syytä valvoa. Pääasiallisesti kohteena oli pizza- ja kebabravintoloita sekä kiinalaisia ravintoloita. Peräti 53 %:ssa kohteista löytyi niin vakavia puutteita, että ne siirrettiin rikostapausharkintaan. Riskianalyysin perusteena toimineiden tietojen luovuttaminen työsuojeluviranomaiselle olisi todennäköisesti johtanut vielä tehokkaampaan valvontaan ja työntekijöiden oikeuksien turvaamiseen. Selvää on, että sellaisten yritysten, jotka eivät noudata pelisääntöjä, tulee joutua tarkastusten ja valvonnan piiriin. Toivottavaa on, että viranomaiset hyödyntävät mahdollisuutta aktiivisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

4. Muuta

MaRa ry katsoo, että tulevaisuudessa tulisi selvittää myös muiden viranomaisten mahdollisuuksia luovuttaa tietoja toisille viranomaisille. Viranomaisyhteistyö johtaa parempaan ja tehokkaampaan valvontaan ja luo reilumman pelikentän niille toimijoille, jotka sääntöjä asianmukaisesti noudattavat.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Olli Varmo
työmarkkinajohtaja
p. 044 750 7683
olli.varmo@mara.fi

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 8 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.